

ÅKF

Ö-ÅKER, m. eg. öde åker; osådd, igenlagd åker. Sm. Jfr *orager*.
 ÅK FÖR, n. slädföre. Vb. S. *aka* 1.
 Å-KIL, s. *å* 4.
 ÅKER-KULA, s. *akker-kula*.
 Å-KJÄFTUG, s. *äv-kjäftug*.
 Å-KLADE (*å-kläie*), n. groft kläde, groft tyg. groft sängtäcke af hargarn. Sm., vg. *Åklä* el. *åklä*, n. Vg., bhl., dls., m. fl.; deraf *klut-åklä*, n. Vg. Fsv. *aklæpi*, sängtäcke; fn. *åklædi*.
 ÅKLÄS-GARN, n. grof, tvinnad hamptråd till varp i hårtäcken. Sm.
 ÅKLÄS-VARP, m. varp till hårtäcke. Sm.
 Å-KNABBA, v. a. 1 sluta ett arbete; eg. om tröskning. Sk. (Ljunits h.).
 ÅK-RED, n. seltyg. Vb. Jfr *aka* 1, *reda*.
 ÅKKLA, s. *ankul*.
 ÅL 1, m. 1) (såsom i riksspr.) Muræna; 2) mörk rand uteder ryggen på hästar, hundar m. fl. Svea-, Götal. Isl. *áll*; d. *ål*; fe. *æl*.
 BUSK-ÅL, m. orm. Sdm. (Ö. Rek.). Ordet motsvarar fn. *lyngfisker*, m. ljunghedens fisk. Sæm. Edda (Godrúnar kvíða, 22).
 HVETE-ÅL, m. ett litet djur (*Vibrio Tritiei*), som lägger sina ägg i hvete-kornen, hvilka deraf sammandragas och blifva afrundade samt svartbruna. Sveal.
 PADD-ÅL, s. *padla*.
 ÅL BAKAD, adj. som har en svart rand längs ryggen; om häst. Sm.
 ÅLA KUSA, f. *Zoarces viviparus*. Bl., sk. (Ox.), *Kusa*, f. id. Bl.
 ÅLA-SNÄRT, m. liten smal ål. Bhl. Jfr *snärt*.
 ÅLA-SVABBA, f. en mycket liten gädda. *Åla-kvabba*, f. id. Sk. (Ing.).
 ÅLE-MODER, s. *ål-moder*.
 ÅL-GILL, m. i q. *slannta-stake*. Vg. (Elfsb.).
 ÅL GRÄS, n. *Equisetum limosum*. Sm. (Vestbo).
 ÅL-KARP, m. lake: *Lota vulgaris*. Sk. (Ring-sjön).
 ÅL-MODER, f. ett förment underligt sjödjur, hvarifrån ålen tros härstamma. Sm., ög. *Åle-moder*, Ög.
 ÅL-PINNE, s. *pinne* 1.
 ÅL-VAK, s. *vak*.
 ÅL-ÅM, f. ålhumma, ett slags mjärde till ålfångst. Sdm. *Ål-kupa*, f. id. Götal.
 ÅL 2,? Detta substantiv, som förekommer i sockennamnen *Ål* i Dalarne, *Ålhem* (fsv. *Alem*, Dipl. Suec. 3, 79, 375) i Kalmar län, *Åla* på Gotland, *Alberga* i Södermanland och stället *Åhl* (fsv. *Al*, Dipl. Svec. 3, 94), är måhända moes. *ahls*, f. tempel. I Norge hafva vi det gamla ortnamnet *Fry-al* eller *Frøyy-al* (Freys helgedom?), *Ullar-åll* (Ulls helgedom?). Jfr fsax. *alah*, m. tempel: fe. *alh* (*ealh*), m.; fht. *alah*, m. id. Grimm, Myth. 1, 57.
 ÅL 3, (pl. *ar*), m. framspirande brodd af säd, potäter och andra rotfrukter. Götal. *Åle*, m. id. Vg. Af *ala* 1.
 ÅLA Å, v. a. 1 taga bort ålarne (på potäter). »Åla å jordpära». Ög. (Ydre).
 ÅLA SE, *ålla*, s. *ala* 1.
 ÅL-ÅKER, m. en åker, som flera år å rad ligger till gräskörd. Sk. (Ing.).
 ÅL 4, f. al: *Alnus*. Vm. (Fellingsbro). Jfr *ålder*.
 ÅLA, f. 1) sammanvriden hank af björk eller en hopvriden vidja i st. f. selpinne m. m. Vg., ög.

ÅLA

Ålla, f. Vg.; *åldra*, f. id. Sdm., ul.; 2) rem, som trädes genom skakeln och hvari selpinnen sättes. Hs. (Db., Bj., Norrbo, Ljusdal). Isl. *ál* och *ól*, f. rem, rep; skr. *álána*, n. band, snöre (af *ála*, att binda). Jfr *ól*.
 VEDJE-ÅLA, f. vidjehank, hvarmed man leder kreatur till marknaden. Sdm.
 Å-LAGD, adj. förlöst; om qvinnor. »Ja har fått min kvinge ålagd mä en påk». Sk. (Ox.).
 Å-LANDS-VIND, s. *vind*.
 ÅLDER, f. al: *Alnus incana*. Dl. (Elfd., Våmh.)
Ålder, f. Dl. (Mora). Jfr *å* 4.
 ÅLDER-RAIS, s. *ris* 1.
 Å-LIIT (ipf. *å*), v. a. 1) anmoda, framföra en åstundan hos någon; 2) begagna. »Dem hava no vohdtä hadht ålitä hästa hans», hans hästar hafva nog blifvit hårdt begagnade. Vb.
 ÅLLA 1, f. 1) aflång fördjupning, urgröpfung, t. ex. i ett berg. »Ålla i berget». Nk., ög. (Ydre); a) urgräfd fördjupning för båtar vid låga stränder. Kl.; b) fördjupning på åker, äng; c) ränna i ett kärr. Hl. (Ysby); d) dæld, håla. »Ta en sten å häv ner i ållan!» Bl. (Listerby); e) ett häligt och urgröpt kärl. Sm. (Vedbo); 2) källäder; 3) en smal, rätlinig ljusning i skogen (genom huggning uppkommen). Vg.; 4) stor läda. S. Hl.; deraf a) *malt-ålla*, f. ett stort kistformigt kärl, hvari lägges korn som skall beredas till malt, öfvergjutes en gång om dagen med ljumt vatten tills det börjat gro, hvarefter matet föres till kölnan att torkas. Kl. (Madesjö), sm.; b) *törk ålla*, f. ett redskap (vanligen väf, spänd öfver en ram), hvarpå frukt m. m. torkas i ugn. Ö. Nk., ög., sm., hl., sk. Fn. *åll*, m. den djupaste delen af en flod, djup ränna på botten af en flod; n. *ål*, m. id. Jfr lt. *olla*, f. käril; n. *olle*, f. stort tråg; d. *olde*.
 ÅLLA 2, s. *ala* 1.
 ÅLLDER, adv. aldrig. Dl. *Åller*, id. Vb. D. d. (Slesvig), *åldre* el. *dller*; fd. *aldre*. Jfr *allder*.
 ÅLLE 1, m. växt-utsvällning i barken på träd. Ög. Jfr *ala* 1.
 ÅLLE 2, adv. alltid. Sk. (Albo, Gärds h.).
 ALLEN-MARK, n. *Epilobium angustifolium*, L. Även *ållen-märke*, n. Vg., sm., bl. Denna växt har många benämningar: *kröpp*, m. Sk.; *himmel-gräs*, n. Dl.; *ålnykk*, *ålmöke*, n. Vb.; *ålmök*, Nb.; *ålmykke*, n. Åm.; *å-mjök*, f. Dl.; *i-mjökes-stabbar*, m. pl. Nk.; *åller-mjölke*, f. Hs.; *elge-rans*, m. Dls.; *get-stabb*, m. Vg.; *kalv-rómpe*, f. Ul.; *räv-rómpe*, f. Sk.; *mjölke-gräs*, n. Dl. (Fahlun); *rå-mjöls-gräs*, n. Ög.; *bru(d)a-blöss*, n. Bl. Gl. sv. (Franken.) *åldermjölke*, *råbocks-gräs*; (Brome!) *åldermjölke*, *ållenmärke*, *råbokksgräs*.
 ALMA, s. *ullma*.
 ALMA PÅ, v. a. o. n. 1) 1) noga betrakta. »De ålmade påna sóm dä vatt e bru»; 2) se argt på någon. Kl. Jfr *ullma*.
 ÅL-MODER, *ål-pinne*, *ål-vak*, *ål-åm*, s. *ål* 1.
 ÅLT, adj. halt; deraf *åltä*, v. n. 1 halta. Dl.
 ÅLVES, v. d. 1 gapa af förundran, förvånas. hjälpa. Jtl.
 ÅLÅ, *åll-åttä*, s. *halä*.
 ÅL-ÅKER, s. *ål* 3.
 Å-LÄGSEN el. *å-lägsin*, adj. 1) väl-plägad, drucken. Åm., hs. (Db., Bj.), hj.; 2) trött, matt. Hs. (Alfta).
 Å-LÄNDI, adj. sluttande. Ög. Jfr *av-häll*.
 Å-LÄTT, n. stål-påläggningen på eggjärn. Hs. (Db.). Jfr *låta* 1.